

Examen vwo 2021

tijdvak 1
woensdag 12 mei
07.30 - 10.30 uur

Geschiedenis

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 31 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 77 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Hieronder staan vijf gebeurtenissen (cijfers 1 t/m 5) uit de geschiedenis van de Nederlandse Antillen en de jaartallen (a t/m e) die bij deze gebeurtenissen passen, in willekeurige volgorde:

- 1 De koningin spreekt haar beroemde radiorede uit waarin zij de Nederlandse Antillen een grotere zelfstandigheid toezegt.
- 2 De gouverneur wordt nu krachtens een nieuw Regeringsreglement bijgestaan door de Koloniale Raad.
- 3 Er komt een regeling die de verhoudingen tussen de eilanden onderling regelt. Hierin wordt bepaald welke taken tot de eilandsbesturen en welke tot het bestuur van de Nederlandse Antillen (het landsbestuur) als geheel behoren.
- 4 De Staatsregeling wordt opnieuw aangepast met de bedoeling om de zes eilanden mogelijkheid tot zelfbestuur te geven.
- 5 De naam van het Gouvernement van Curaçao verandert in Gouvernement van de Nederlandse Antillen. Zoveel mogelijk worden verantwoordelijkheden overgedragen aan organen van de Nederlandse Antillen.

De jaartallen die bij deze gebeurtenissen horen, zijn:

- a 1865
- b 1936
- c 1942
- d 1948
- e 1951

- 2p **1** Maak de juiste combinaties van jaartallen en gebeurtenissen. Noteer alleen de nummers met de daarbij passende letters.

Gebruik bron 1.

- 4p **2** Leg uit:
- met verwijzing naar de bron, welke oorzaak-gevolgrelatie er bestond tussen het Atlantisch Charter van 1941 en de beroemde radiorede van koningin Wilhelmina op 7 december 1941 en
 - zonder bron, wat de oorzaak-gevolgrelatie is tussen de toespraak van koningin Wilhelmina in 1941 en de introductie van algemeen kiesrecht in 1948 op de Nederlandse Antillen.

Een bewering:

De Tweede Wereldoorlog heeft zowel politieke als staatsrechtelijke gevolgen gehad voor de Nederlandse Antillen.

- 2p **3** Geef bij beide onderdelen van de bewering een voorbeeld waaruit blijkt dat de Tweede Wereldoorlog deze gevolgen heeft veroorzaakt.

Gebruik bron 2.

- 3p **4** – Waarom was deze maatregel een 'ongebruikelijke maatregel'?
- Leg uit wanneer het Statuut de RMR de bevoegdheid geeft om in te grijpen in onder andere het verkiezingsproces van Curaçao.

In de ERNA kwam de bepaling voor dat aan de eilandgebieden zelfstandigheid verleend wordt ten aanzien van de verzorging van eigen aangelegenheden. Het bestuur werd dus gedecentraliseerd.

- 3p **5** Geef drie redenen waarom deze bepaling in de Eilandenregeling (ERNA) maar gedeeltelijk een succes was.

De klassieke grondrechten verschillen van de sociale grondrechten.

- 2p **6** Licht dit toe door:
- aan te geven welke rol de staat hierin speelt en
- uit te leggen welke rol de rechter hierin heeft.

- 1p **7** Het percentage kiesgerechtigden was bij de verkiezingen van 1937 heel laag. Waaraan lag dat?
- A** Aan het feit dat alleen mannen het kiesrecht mochten uitoefenen.
- B** Aan het feit dat de gouverneur de uitbreiding van het kiesrecht tegenhield.
- C** Aan het feit dat er een census- en capaciteitenkiesrecht ingevoerd was.
- D** Aan het feit dat er gebrek aan interesse in de politiek was.

Stelling:

Curaçao is een democratische rechtsstaat.

- 2p **8** Leg dit uit.

De Trias Politica is op Curaçao en Sint Maarten niet strikt doorgevoerd; de regering is namelijk niet alleen bestuursorgaan (uitvoerende macht) maar ook wetgever. En de regering is ook nog zonder parlement tot wetgeving bevoegd.

- 2p **9** Leg uit:
- op welke manier de regering in ons systeem ook wetgever is en
- op welke manier de regering ook bevoegd is tot wetgeving zonder parlement.

Soms wordt de term 'Imperial presidency' (Keizerlijk presidentschap) gebruikt wanneer het gaat om de macht van de president van de Verenigde Staten.

- 2p **10** Geef twee argumenten die deze betiteling van het presidentschap rechtvaardigen.

- 1p 11 Jonge, blanke protestanten hebben de Curaçaose Democratische Partij opgericht.
In welk jaar werd de Democratische Partij (DP) opgericht?
A 1936
B 1942
C 1944
D 1948

- 1p 12 Met welke zeer typerende leuze had de DP veel succes in de politieke wereld op Curaçao vóór 1954?

Het Statuut dat de relaties binnen het Koninkrijk der Nederlanden regelt, heeft drie grondgedachten. Critici stellen dat in de praktijk (in werkelijkheid) die grondgedachten niet zijn uitgekomen.

- 3p 13 Toon per grondgedachte aan dat de critici gelijk hebben.

Gebruik bron 3.

- 3p 14 – Geef aan voor welk eiland het jaar 1996 een magisch jaar zou zijn geweest.
– Leg uit waarom er van een magisch jaar gesproken wordt.
– Geef aan dat de schrijver een vooruitziende blik had door te stellen dat 'het magisch jaar 1996 geruisloos voorbij zal gaan.'

De Antilliaanse politici vonden dat hun bestuurlijke zelfstandigheid sinds het referendum in 1993 aangetast werd.

- 3p 15 Leg uit aan de hand van een oorzaak-gevolgrelatie waarom zij dat vonden.

Fruytier stelt dat een leider van de DP in het verleden twee artikelen wilde toevoegen aan de Staatsregeling van het nieuwe Land Curaçao. Beide artikelen waren bedoeld om het automatisch ontslag te regelen van bestuurders én parlementariërs die formeel verdacht worden van misdrijven of daarvoor veroordeeld zijn.

- 3p 16 – Geef aan welk probleem in de politiek die DP-leider wilde bestrijden.
– Leg een oorzaak-gevolgrelatie tussen dat streven van de DP-leider en de rol van de media in het democratische gebeuren in de voormalige Nederlandse Antillen.

Oorlog en vrede

De volgende vijf gebeurtenissen uit de Eerste Wereldoorlog staan in willekeurige volgorde:

- 1 Duitsland begint de onbeperkte duikbotenoorlog.
- 2 De bolsjewieken sluiten bij Brest-Litovsk vrede met Duitsland.
- 3 De Britse vloot blokkeert de havens van Duitsland.
- 4 Aartshertog Franz Ferdinand wordt in Sarajevo vermoord.
- 5 In een aantal voorsteden in Parijs, waaronder Versailles, vinden de besprekingen plaats over de te sluiten vrede.

- 2p **17** Zet deze vijf gebeurtenissen in de juiste chronologische volgorde, van verleden naar heden. Noteer alleen de nummers.

Een bewering:

De Eerste Wereldoorlog is ondenkbaar zonder de Frans-Duitse oorlog (1870-1871).

- 2p **18** Onderbouw deze bewering.

Binnen vijf weken na de moord van Franz Ferdinand brak een wereldoorlog uit.

De stappen die daartoe hebben geleid, staan hieronder in willekeurige volgorde:

- 1 Italië breekt met de Triple Alliantie en vecht aan de kant van de geallieerden.
- 2 Duitsland verklaart Rusland en Frankrijk de oorlog en valt België binnen.
- 3 Servië, een Slavisch sprekend land, overlegt met Rusland. Rusland zegt Servië steun toe bij een conflict met Oostenrijk.
- 4 Oostenrijk geeft aan Servië een ultimatum. Zij eist dat Servië de gevluchte moordenaars uitlevert. Servië weigert het Oostenrijkse ultimatum.
- 5 Oostenrijk-Hongarije verklaart Servië de oorlog. Rusland en Frankrijk mobiliseren hun legers (Triple Entente).
- 6 Groot-Brittannië verklaart Duitsland en Oostenrijk-Hongarije de oorlog.

- 2p **19** Zet deze stappen in de juiste chronologische volgorde, van verleden naar heden. Noteer alleen de nummers.

Met de ellende van de Eerste Wereldoorlog in het achterhoofd, is na 1918 op diverse manieren geprobeerd om de oorlog uit te bannen.

- 3p **20** Noem drie vredesinitiatieven die tot 1950 zijn ondernomen.

Enkele afspraken die tijdens de Vrede van Versailles (1919) werden gemaakt, waren in strijd met het zelfbeschikkingsrecht.

- 2p **21** Leg dit uit door:
- te omschrijven wat zelfbeschikkingsrecht inhield en
 - een voorbeeld te geven van een afspraak uit het vredesverdrag die in strijd was met dit zelfbeschikkingsrecht.

Het antisemitisme werd in de tweede helft van de 19e eeuw een politiek probleem vanwege twee redenen.

- 2p **22** Leg die twee redenen uit.

Nadat in juni 1941 de Sovjet-Unie aangevallen was, kwamen Hitler en zijn regering tot het besluit dat de joden vernietigd moesten worden.

- 2p **23** Leg het verband tussen de opmars van de Duitse legertroepen in de Sovjet-Unie en het besluit van Hitler en zijn regering om het joodse ras te vernietigen.

Het Japanse opperbevel besloot om een verrassingsaanval uit te voeren op de Amerikaanse vloot in Pearl Harbor, Hawaï, op 7 december 1941.

- 2p **24** Leg de redenering van het Japanse opperbevel uit in de context van de Japanse plannen ten aanzien van Zuidoost-Azië.

In de Tweede Wereldoorlog waren drie fasen te onderscheiden.

- 4p **25** Noem deze drie fasen en noem ook de drie acties die bij de eerste fase horen.

Gebruik bron 4.

Jazzmuziek was heel populair in de jaren twintig en dertig in Duitsland. Tijdens het Nationaalsocialisme werd deze muziek als ontaarde muziek beschouwd ('Entartete Musik').

- 2p **26** Leg uit dat de jazzmuziek als ontaarde kunst werd beschouwd door twee onderdelen van de poster toe te lichten.

Stelling:

Door de Tweede Wereldoorlog kreeg de Papiamentse cultuur een betere positie in de samenleving.

- 2p **27** Bewijs aan de hand van twee argumenten dat die stelling juist is.

Het verzet in Nederland was tijdens de Duitse bezetting heel actief. Ook Antillianen in Nederland deden mee.

- 4p 28
- Noem twee beroemde Antillianen die mee hebben gevochten tegen de Duitsers in het verzet in Nederland.
 - Geef aan in welk ander deel van het Koninkrijk ook Antilliaanse soldaten werden ingezet.
 - Leg uit waarom daar soldaten werden ingezet.

Bij de belangrijke conferentie van Potsdam in juli 1945 was Stalin de enige aanwezige leider die ook bij de conferentie van Jalta in januari 1945 aanwezig was.

- 4p 29
- Noem:
- de drie nieuwe leiders die aanwezig waren bij de conferentie van Potsdam en ook het land dat elk van hen vertegenwoordigde.
 - welke drie belangrijke afspraken ten aanzien van Duitsland in de conferentie van Potsdam werden gemaakt.

Gebruik bron 5.

- 3p 30
- Geef aan, met gebruikmaking van de bron, wat de drie belangrijke motieven van George Marshall waren om met zijn Marshallplan te komen.

Leg uit zonder bron:

- dat de zin 'ons beleid is niet gericht tegen enig land of doctrine' niet klopt met de werkelijkheid.
- waarom, naast gebieden die onder de invloed waren van de Sovjet-Unie, ook Spanje niet in aanmerking kwam voor de Marshallhulp.

De Koreaoorlog was een belangrijke gebeurtenis in de periode van de Koude Oorlog.

- 4p 31
- Verklaar de betrokkenheid van de Verenigde Staten in de Koreaoorlog.
 - Geef aan welke twee andere landen ook betrokken waren in de Koreaoorlog tegen de Verenigde Staten.
 - Geef aan wat de reden was waarom de Verenigde Staten niet geheel Noord-Korea bezetten.